

HANNIES VADER
 OVERLEED VLAK VOOR
 DE BEVRIJDING

‘Toen de Canadezen op Texel kwamen, hebben we niet meegefeest, het verdriet was te groot’

In april 1945 verloor Hannie Boon-Duinker (1932) haar vader tijdens de zogenaamde Russenoorlog op Texel. “Er werd nauwelijks over gesproken. We wilden elkaar geen verdriet doen.”

Tekst: Bram de Graaf. Fotografie: Mariel Kolmschot en privébeeld. Visagie: Nicolette Brondsted.

Hannie in huis, begin jaren veertig. Haar vader maakte veel foto's van haar.

O

“Op de ulo moest ik na de oorlog het gedicht *Fort* van Hendrik Marsman uit mijn hoofd leren. ‘Stormend ontsprongen de wervelkolommen, de schokkende monden van de kanonnen, donder, de horizonnen gaan onder...’ Elke keer als ik die regels opdreunde, voelde ik weer die angst, was ik weer terug in ons huis op Parkstraat 10 in Den Burg op die vrijdagmiddag 6 april 1945, de dag dat we dachten dat we waren bevrijd. De dag dat alles veranderde.”

Geliefd

“Ik was enig kind en mijn ouders hebben me overladen met warmte. Mijn vader Gijs Duinker was uitgever van *De Texelse Courant*. Een hartelijke man die bij iedereen geliefd was. Samen met zijn broer Jo, met wie hij erg close was, runde hij de drukkerij en een boekhandel. Hij werkte hard, ik zag hem alleen op zondag en tijdens de maaltijden. Mijn moeder was lerares ‘kostuumnaaien’ op de huishoudschool geweest. Ze zat vaak achter de naaimachine en maakte de mooiste jurken voor me. Op Allegorische Optochten ▶

liep ik verkleed mee in een verpleegstersuniform of Zeeuwse klederdracht. Mijn vader maakte daar foto's van en ik was dan zo trots. Iedereen kende elkaar in het dorp, iedereen stond voor elkaar klaar. In een huisje achter ons woonden de ouders van mijn moeder. Ze kwamen uit Den Helder, maar moesten daar vanwege de marinehaven vertrekken van de Duitsers. We aten altijd gezamenlijk en ze pasten op me.”

‘Ik weet nog dat overal de seringenbomen in bloei stonden; elk jaar als ik dat zie, denk ik aan mijn vader’

Hongerwinter

“De sfeer in het dorp veranderde nauwelijks na de bezetting in mei 1940. De meeste Duitse soldaten waren wat ouder en aardig. Ze kwamen bij ons in de winkel en op straat zeiden ze netjes gedag. Soms marcheerde er een colonne door het dorp en dan zongen ze: *Wir fahren gegen Engeland*. In de duinen bouwden ze bunkers, daarom mochten we niet meer op het Noordzeestrand komen. We zwommen dan 's zomers in de Waddenzee. Onder de

Duitse troepen zaten soldaten uit verre landen. Een tijdje waren dat Brits-Indiërs; mooie, bruine mannen met tulbanden, we vonden dat heel interessant. Ook waren er Italianen. Oom Jo zat bij het verzet, mijn vader drukte soms pamfletten voor hem. Omdat ze de krant uitgaven hadden we nog steeds een radio en zo waren we op de hoogte van wat er speelde. Iedereen verwachtte dat de oorlog na de invasie van 6 juni 1944 in Normandië niet lang meer zou duren, maar nee. Eerst kwam die vreselijke Hongerwinter. Op Texel was nog voldoende voedsel en daarom werden er begin 1945 zo'n

vijfhonderd Amsterdamse kinderen naar het eiland gestuurd om aan te sterken. Ook wij kregen een meisje in huis: Elly. Ze was van mijn leeftijd en broodmager. Eten dat ze kon! Dat maakte veel indruk op mij.”

Duitsers kaputt

“In dezelfde tijd arriveerden de Georgiërs, die we ‘Russen’ noemden. Op 6 april hoorden we in de nacht plotseling hevig

schieten, vlak bij ons huis. Wat was er aan de hand? We zijn naar beneden gegaan en hebben in de huiskamer de nacht verder doorgebracht. Van slapen kwam natuurlijk niets meer. 's Morgens vroeg kwamen er een Rus en een verzetsman aan de deur bij oom Jo aan de overkant. ‘Jullie zijn bevrijd,’ zei de Rus. ‘Duitsers kaputt!’. Oom Jo moest mee naar het gemeentehuis. Mijn tante Em vertrouwde het niet: ‘Blijf hier!’ Hij ging toch, en kwam niet meer thuis. Op bevel van de Russen moest mijn vader pamfletten drukken. Daarin werden alle mannen opgeroepen zich te melden bij de bunker Texla aan de noordkant van het dorp, die als hoofdkwartier diende. Wie daaraan geen gehoor gaf, zou zwaar worden gestraft. Veel mannen gingen. Wij wisten niet beter dan dat we waren bevrijd. Eindelijk. Die middag zaten we in de huiskamer thee te drinken. Opeens hoorden we iets over ons huis komen en het volgende ogenblik klonk er een oorverdovende knal. We doken naar een hoek van de kamer, waar het begon te lekken. Op zolder stond een watervat en dat was blijkbaar door de explosie kapotgeslagen. We gingen naar een andere hoek en kropen bij elkaar op de vloer bij het dressoir. Er volgden nieuwe explosies, nog dichterbij. Gedurende twintig minuten werd Den Burg beschoten. De hele kamer trilde, overal hing stof. Daarna was het doodstil. Ik was compleet verdoofd. Toen ik weer bij zinnen was, zag ik dat vader hevig uit zijn hoofd bloedde. Moeder pakte een tafellaken uit het dressoir en drukte dat tegen zijn wond. Zelf had ze een scherf in haar hand. Ook oma's hoofd bloedde, Elly had een scherf in haar enkel. Zelf had ik allemaal scherfjes in mijn armen en benen, maar pijn voelde ik niet. ‘We kunnen hier niet blijven,’ zei moeder. In de Weverstraat was een noodziekenhuis ingericht. Ze ondersteunde mijn vader terwijl we erheen liepen. De halve straat lag in puin, het was verschrikkelijk. Niemand zei iets.”

Zorgen

“De Duitsers bleken helemaal niet kaputt. Enkele van hen hadden die nacht weten te ontkomen en aan Den Helder doorgegeven wat er speelde. Er waren versterkingen naar het eiland gestuurd en vanuit Den Helder was Den Burg onder vuur genomen om de Georgiërs te verdrijven. Acht mensen uit onze straat kwamen daarbij om, onder wie mijn vriendin en klasgenoot Trijntje Moerbeek die twee huizen verder woonde. Ook haar ouders, broertje en een Amsterdammertje waren gedood. In het ziekenhuis stroom-

den de gewonden binnen; ik zag de vrouw van het hoofd van de lagere school met bebloede benen. Ze gilte het uit van de pijn. We kwamen een vriend van mijn ouders tegen wiens vrouw ook gewond was. ‘Kom maar bij mij in huis,’ zei hij. Op weg erheen zag ik een doodgeschoten Rus liggen; dat beeld ben ik nooit vergeten. We zijn daar zes weken gebleven. Mijn vader onderging een geslaagde operatie, maar hij moest nog wel in het ziekenhuis blijven. Dagelijks bezocht mijn moeder hem, het leek allemaal goed te komen. In een aantekeningenboekje hield hij met een potloodje de gebeurtenissen bij; dat wilde hij eenmaal thuis in de krant zetten. Na de beschieting waren de Duitsers er weer. De Georgiërs trokken zich terug naar het noorden van het eiland waar nog weken is gevochten. Zelf waren we opgelucht dat het weer rustig was in Den Burg, al maakten we ons wel zorgen om mijn vader en oom Jo.”

Seringenbomen

“Het werd 16 mei. Duitsland had al gecapituleerd, maar op Texel hadden we nog geen bevrijders gezien. Er werd zelfs nog geschoten her en der. Nog altijd hadden we niets van oom

Jo gehoord. We hadden verwacht dat de Duitsers hun gevangenen wel vrij zouden laten. Midden in de nacht werd er aan de deur geklopt; mijn moeder, met wie ik samen in een bed sloop, moest meekomen naar het ziekenhuis. In tranen kwam ze terug en zei: ‘Papa is dood.’ Al die tijd had ik hem misschien een of twee keer mogen bezoeken; mijn moeder had me willen beschermen. Hij werd opgebaard in het huis

van onze vriend. Om zijn hoofd had hij een grootverband. Waarschijnlijk is hij aan een infectie overleden. Ik weet nog dat overal de seringenbomen in bloei stonden; elk jaar als ik dat zie, denk ik aan hem. Twee dagen na zijn overlijden kregen we opnieuw verschrikkelijk nieuws: bij de Mok was het lichaam van oom Jo gevonden. Hij bleek al op 6 april met negen andere mannen als vergelding door de Duitsers te zijn gefusilleerd. Toen de Canadezen eindelijk op 22 mei op Texel kwamen, hebben we niet meegefeest, het verdriet was te groot. Zo'n tweehonderd Russen bleken de strijd te hebben overleefd. Ze hadden zich schuilgehouden en waren geholpen door Texelaars. Ze werden als helden uitgewuifd in de haven van ▶

1. De gebroeders Duinker. Beiden overleefden de Russenoorlog niet: oom Jo (links) werd gefusilleerd, Hannies vader Gijs stierf als gevolg van het bombardement. 2. Hannie na de oorlog met een vriendin aan zee. 3. Een trotse vijfjarige Hannie als Zeeuws meisje verkleed voor de Allegorische Optocht (1937). 4. Hannie nu.

Oudeschild toen ze vertrokken. Ik heb dat nooit begrepen. Mijn moeder en ik konden geen Rus meer zien. Als zij niet waren begonnen, hadden mijn vader en mijn oom de oorlog overleefd.”

Zingen

“Mijn moeder, ik en mijn grootouders, die bij ons bleven wonen, trokken in bij mijn tante terwijl ons huis werd verbouwd. We paktten het leven weer op. Mijn moeder stond elke ochtend in de boekhandel. Over mijn vader werd nauwelijks gesproken, we wilden elkaar geen verdriet doen. Na de ulo ging ik naar het vormingsjaar van de huishoudschool in Den Helder, want mijn moeder vond het belangrijk dat ik als meisje leerde naaien, koken en strijken. Daarna deed ik een opleiding voor apothekersassistente. Als leerlingen mochten we gratis op en neer met de veerboot van TESO. Aan boord hadden we een eigen hoekje waar we bij elkaar zaten en kletsten. Zo leerde ik Wim beter kennen, die twee jaar ouder was en met wie ik op dezelfde scholen op Texel had gezeten. Hij deed nu de kweekschool. Ook hij had het nodige meegemaakt. Hij woonde vlak bij de bunker Texla en had tijdens de Russenoorlog, omdat hij vanwege zijn lengte ouder leek, van de Duitsers de lijken van gedode Russen op een kar

moeten verzamelen. Wim organiseerde als dank voor het gratis overvaren voor het TESO-personeel en hun families een revue, waar veel scholieren aan deelnamen. We hielden allebei van zingen en hebben met mijn vriendin Bep erbij liedjes ingestudeerd. Het was een groot succes. Dat zingen was mijn afleiding, daardoor vergat ik die oorlog. Wim en ik zijn op 28 mei 1954 getrouwd en zestig jaar samen geweest. En hebben altijd gezongen. Hij is in 2010 overleden en ik ben nog altijd stapel op hem. Onze dochter is net als mijn vader hoofdredacteur geworden. We zijn voor Wims werk als onderwijzer naar Alkmaar verhuisd. Hij wilde hoger op en dat is hem gelukt. Op bezoek op Texel ga ik altijd even naar het familiegraf. Mijn vader, oom en hun beide echtgenotes liggen begraven op een heel rijtje met Texelaars die tijdens de Russenoorlog zijn omgekomen. Dan zie ik onder anderen ook Trijntje liggen met haar familie. Elke keer word ik dan weer boos op die Russen.” ■

‘Mijn moeder en ik konden geen Rus meer zien. Als zij niet waren begonnen, hadden mijn vader en mijn oom de oorlog overleefd’

5. Hannie en echtgenoot Wim. Hij stierf in 2010. “Ik ben nog steeds stapel op hem.” 6. Wim Boon. Als vijftienjarige moest hij de lijken opruimen van de gedode Russen.

Texel in 1945

Tijdens de Duitse bezetting waren, net als elders aan de Nederlandse kust, op Texel bunkers gebouwd om geallieerde troepenlandingen te voorkomen. Ze werden voornamelijk bemand door vreemde soldaten in Duitse dienst. Het waren vaak krijgsgevangenen die een leven als hulpsoldaat verkozen boven een zekere dood in een krijgsgevangenkamp. Zo arriveerden in februari 1945 achthonderd Georgiërs op Texel. Omdat die beseften dat de Duitse nederlaag onafwendbaar was en ze dan zouden worden uitgeleverd aan de Sovjet-Unie, dat hen als landverraders beschouwde, kwamen ze op 6 april dat jaar in opstand. 's Nachts vermoordden ze hun Duitse collega's en bezetten een aantal belangrijke steunpunten. De Duitsers sloegen hard terug; bijna zeshonderd Georgiërs en meer dan honderd Texelaars kwamen om.